

ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ କାହିଁକି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ?

- ♦ ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନର ଅଧିକ ଗଜା ହେବା କ୍ଷମତା ରହିଥିବା ହେତୁ କମ ପରିମାଣର ବିହନ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ, ତେଣୁ ଚାଷୀଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବିହନ ମୂଲ୍ୟ ଜନିତ ଖର୍ଚ୍ଚ ହ୍ରାସ ପାଇଥାଏ
- ♦ ଏହା କମ ପ୍ରତିରୋପଣ ଆବଶ୍ୟକ କରେ ଏବଂ ଗଛର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସମାନ ଭାବେ ହୋଇଥାଏ
- ♦ ଏହା ଦ୍ୱାରା ଗଛ ସଠିକ ଭାବେ ବଢ଼ିଥାଏ ଓ ହୁଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ହୋଇଥାଏ, ଫଳରେ ଫସଲର ରୋଗ ପୋକ ପ୍ରତିରୋଧ କ୍ଷମତା ବଢ଼ିଥାଏ ଏବଂ ଅଧିକ ଅମଳ (୫ – ୨୦ ଭାଗ) ମିଳିଥାଏ

ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନର ଚାରୋଟି ଗୁଣ

ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନରେ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି କାହିଁକି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ?

୧

ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିହନ ଥାକରେ ଥିବା ବିହନର ଭୌତିକ ଗୁଣ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା, କମ ପରିମାଣର କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ବିହନ, କମ ପରିମାଣର ଘାସ ମଞ୍ଜି ଓ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ପଦାର୍ଥ ଥିବା ବିହନ, ସର୍ବନିମ୍ନ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ବିହନ, ବିହନ ମଞ୍ଜି ଗୁଡ଼ିକର ପାଖାପାଖି ସମାନ ଆକାର ଏବଂ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇନଥିବା ବିହନ ଯାହାର ନମୁନାକୁ ଆଖିରେ ଦେଖି ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇପାରେ

ଉତ୍ତମ ଗୁଣବତ୍ତା ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଦକ୍ଷତା ଗଠନ ମାଧ୍ୟମରେ ଚାଷୀମାନେ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ହେବା ସହ ନିଜର ବିହନ ଅବଶ୍ୟକତା ମଧ୍ୟ ପୂରଣ କରିପାରିବେ

୨

ବିହନର କାର୍ଯ୍ୟଦକ୍ଷତାକୁ ଦର୍ଶାଉଥିବା ଭୌତିକ ଗୁଣ ଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି, ଏକ ବିହନ ହୁଷ୍ଟପୁଷ୍ଟ ହେବା ସହିତ ଉତ୍ତମ ଗଜା ହେବା କ୍ଷମତା ରହିଥିବ ଯେଉଁଥିରେ ଗଛ ମାଟିରୁ ସାଧାରଣ ଅବସ୍ଥାରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ଓ ବୃଦ୍ଧି ହେବା ସହ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଚାପଗ୍ରସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରେ ବଞ୍ଚିବାର କ୍ଷମତା ରହିଥାଏ। ଏହା ସହ, ଅନୁକୂଳ ଅବସ୍ଥାରେ ମଧ୍ୟ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ବଢ଼ିବା କ୍ଷମତା ରହିଥାଏ

ଏହା ଅନ୍ୟ ଉତ୍ପାଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ମାଧ୍ୟମରେ କୃଷକଙ୍କ ବିହନ ନିରାପତ୍ତା ଏବଂ ଅନୁଷ୍ଠାନିକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ଆଣିବା ପାଇଁ ସହାୟତା ଯୋଗାଇଥାଏ

୩

ଗୋଟିଏ କିସମ ବିହନର ଆନୁବଂଶିକ ଗୁଣ କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆନୁବଂଶିକ ଲକ୍ଷଣ ସହ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ଏବଂ ଏହା କିସମର ଅଧିକ ଅମଳ କ୍ଷମତା ଗଠନ, ରୋଗ ପୋକ ସହଣ କ୍ଷମତା ସହିତ ସ୍ଥାନୀୟ ଅବସ୍ଥା ସହ ଖାପ ଖୁଆଇବା ଗୁଣ ସହ ଜଡ଼ିତ

ବିହନ ଉଦ୍ୟୋଗ ନିମନ୍ତେ ଆଗ୍ରହୀ କୃଷକ ମାନଙ୍କୁ ଏହା ସହାୟତା ଯୋଗାଇପାରିବ

୪

ବିହନ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସାଧାରଣତଃ ରୋଗ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଅଣୁଜୀବ ମାନଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ବା ଅନୁପସ୍ଥିତି କୁ ସୁଚାଏତ୍ତ ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, କବକ, ଜୀବାଣୁ, ଭୂତାଣୁ, ସୂତକୃମି ଇତ୍ୟାଦି

(ଉତ୍ସ: ଫାଓ ଏବଂ ଆଫ୍ରିକା ସିଡ୍. ୨୦୧୮. ସିଡ୍ ଟୁଲକିଟ, ମୋଡ୍ୟୁଲ ୩: ସିଡ୍ କ୍ୟାଲିଟି ଆସୁରାନ୍ତ)

କାହାର ଦକ୍ଷତା ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇପାରିବ?

ଆନୁଷ୍ଠାନିକ କିମ୍ବା ଅଣ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବେ ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ, ବ୍ୟବହାର, ବଦଳ କିମ୍ବା ବିକ୍ରି ପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ ଥିବା ମହିଳା, ପୁରୁଷ, ଯୁବ କୃଷକ, ସମ୍ଭାବ୍ୟ, କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂଗଠନ, କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ କମ୍ପାନୀ ଓ ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଗୋଷ୍ଠୀ ମାନଙ୍କର ଦକ୍ଷତା ଗଠନ ଆବଶ୍ୟକ।

ରାଜ୍ୟ ବିହନ ନିଗମର ପଞ୍ଜୀକୃତ ଉତ୍ପାଦନକାରୀ ଭାବେ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ କରୁଥିବା ଚାଷୀ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ବିଶେଷ ସହାୟକ ହୋଇଥାଏ। ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ରାଜ୍ୟର ବିହନ ପ୍ରାମାଣିକରଣ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହୃତ ପୁଷ୍ଟିକା/ମାନୁଆଲ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତି। ଏହି ଚାଷୀ ମାନେ ସାଧାରଣତଃ କୌଣସି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ତାଲିମ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ।

ମହିଳା ଚାଷୀ ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତାଲିମ

ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନରେ କ୍ଷମତା ଏବଂ ଜ୍ଞାନ କିପରି ନିର୍ମାଣ କରାଯାଇପାରିବ ?

ଆଗ୍ରହୀ ବ୍ୟକ୍ତି/ସଂଗଠନ ଗୁଡ଼ିକ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପରେ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ତିଆରି ଏବଂ ନିମ୍ନମତେ ତାଲିମ ପ୍ରଦାନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆୟୋଜନ କରିପାରିବେ:

- ♦ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ତାଲିମ ଏବଂ ଅନୁସରଣ: ଗୋଟିଏ ଦିନ ଅଭ୍ୟାସ, ତାପରେ ପୁଷ୍ଟିକା/ମାନୁଆଲ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ IEC ସାମଗ୍ରୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଉତ୍ପାଦନ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ସହ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ବୈଷୟିକ ସହାୟତା
- ♦ ଋତୁବ୍ୟାପୀ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ: ତାଲିମ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀମାନେ ଫସଲ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ନିୟମିତ ବ୍ୟବଧାନରେ ଅଧିବେଶନରେ ଯୋଗ ଦେବେ ଏବଂ ଆବଶ୍ୟକ ବୈଷୟିକ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ। ଏହା ଏକ ବ୍ୟବହାରିକ ତାଲିମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଟେ ଏବଂ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଜମିରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଋତୁ ପାଇଁ ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥାଏ ଏଥିରେ ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ଓ ସମୟର ବିନିଯୋଗ କରିବାକୁ ପଡୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଫଳପ୍ରସ୍ତ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥାଏ

ତାଲିମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ କିଏ ଆଗେଇନେଇପାରିବେ?	ପେଷାଦାର ଗବେଷକ	ବିଭାଗୀୟ ବୈଷୟିକ ବିଶେଷଜ୍ଞ	ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ରାଜ୍ୟ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ରର କ୍ଷେତ୍ର ବିଶେଷଜ୍ଞ	ଏନ.ଜି.ଓ, ସ୍ୱୟଂ ସହାୟକ ଗୋଷ୍ଠୀ, କୃଷକ ଉତ୍ପାଦକ ସଂସ୍ଥାର ଯେକୌଣସି ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ର ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ କର୍ମଚାରୀ
--	---------------	-------------------------	---	---

ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ସହାୟତା ନିମନ୍ତେ ବୈଷୟିକ ପୁଷ୍ଟିକା ଓ ସାମଗ୍ରୀ

- ♦ ଇଂରାଜୀ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆରେ ଇରୀ(IRRI) ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ମାନୁଆଲରେ ବୈଷୟିକ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ସରଳୀକୃତ ଏବଂ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଓ ବ୍ୟବହାର ଅନୁକୂଳ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଛି। ଏହାକୁ ଟୃଣମୂଳ ସ୍ତରର ପ୍ରଶିକ୍ଷକ, ଓ ଅଗ୍ରଣୀକୃଷକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିବ। ଏଗୁଡ଼ିକ www.rkbodisha.in ରେ ଉପଲବ୍ଧ
- ♦ ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ଉପରେ ଇରୀ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଭିଡିଓ ଆଲବମ ଫ୍ଲିପ ବୁକ (ଚିତ୍ର ଆଧାରିତ ବହି) ଅଣ ସାକ୍ଷର କିମ୍ବା ଅର୍ଦ୍ଧ ସାକ୍ଷର ମହିଳା ଏବଂ ପୁରୁଷଙ୍କ ପାଇଁ ତିଆରି କରାଯାଇଛି
- ♦ ସରକାର, ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ରାଜ୍ୟ କୃଷି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, କୃଷି ବିଜ୍ଞାନ କେନ୍ଦ୍ର

ମହିଳା ଓ ପୁରୁଷ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ତାଲିମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ଏକ ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ (QSP) ତାଲିମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କିପରି ସଫଳ ହୋଇଥାଏ?

- ♦ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ଏବଂ ପ୍ରେରଣା ଥିବା ପ୍ରଶିକ୍ଷାର୍ଥୀ ମାନଙ୍କର ଉପଯୁକ୍ତ ଚୟନ କରିବା
- ♦ ସ୍ଥାନୀୟ ବିହନ ପ୍ରଣାଳୀ ବିଷୟରେ ଗଭୀର ଜ୍ଞାନ ଥିବା ଜଣେ ଦକ୍ଷ ପ୍ରଶିକ୍ଷକଙ୍କ ଯୋଗଦାନ
- ♦ ବିଦ୍ୟମାନ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଦକ୍ଷତାକୁ ଶାଣିତ କରିବା ପାଇଁ ପାରମ୍ପରିକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ଅଭ୍ୟାସ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ତାଲିମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସୁଚିତ୍ରିତ ଗଠନ
- ♦ ତାଲିମ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ସ୍ଥାନୀୟ ବିହନ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ଯୋଗଦାନ (ଯଥା ସହକାରୀ କୃଷି ଅଧିକାରୀ, ବିହନ ସାର୍ବିଫିକେସନ ଅଫିସର, କୃଷି ମିତ୍ର ଇତ୍ୟାଦି) ଏହା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ଆରମ୍ଭ ସମୟରେ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁଯାୟୀ ବୈଷୟିକ ପରାମର୍ଶ ପାଇପାରିବେ ଏବଂ ପ୍ରମୁଖ ହିତାଧିକାରୀଙ୍କ ସହ ସଂଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କରିପାରିବେ। ଏହି ହିତାଧିକାରୀମାନେ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ, ପ୍ରାମାଣିକରଣ ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସହାୟତା କରିପାରିବେ
- ♦ ବ୍ୟବହାରିକ ତାଲିମ ଅଧିବେଶନ ପ୍ରଶିକ୍ଷାର୍ଥୀମାନଙ୍କୁ କୌଶଳଗୁଡ଼ିକର ଅଭ୍ୟାସ ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଇଥାଏ
- ♦ ଶ୍ରେଣୀଗୁହ୍ୟ ବକ୍ତୃତା ବଦଳରେ ଚିତ୍ରକଳା ମାଧ୍ୟମରେ ବିଭିନ୍ନ IEC ସାମଗ୍ରୀ ଏବଂ ଜ୍ଞାନ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ଅଧିବେଶନର ଆୟୋଜନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ
- ♦ ଜ୍ଞାନ ଏବଂ କୌଶଳ ଆଧାରକୁ ବ୍ୟାପକ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଗୁଣାତ୍ମକ ବିହନ ଉତ୍ପାଦନ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅଭ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକୁ କୃଷକମାନେ ନିଜ ଭିତରେ ବାଣ୍ଟିବା ପାଇଁ ଏକ ସଂଗଠିତ ଆଲୋଚନା ଓ ଯୋଜନାର ବିକାଶ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ

ଅଧିକ ସୂଚନା ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ :

ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଧାନ ଗବେଷଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ

ପୁର ସଂ. - ୩୪୦/ସି, ଶହୀଦ ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର - ୭୫୧୦୦୭

ଫୋନ୍: (୦୬୭୪) ୨୫୮୪୯୨୯, ୱେବ: www.irri.org, www.rkbodisha.in